

Thập
Đại
Lập
Cư

Năm 12 tuổi, gia đình tôi chuyển đến sống tại Đồng Nai và đây là lần thứ tư trong cuộc đời ngắn ngủi của mình, tôi lại thêm cảm nhận mới về một đất nước trải dài qua 4 vĩ tuyến. Trong tưởng tượng trẻ con của tôi nước mình như một linh vật kiêu hãnh thuộc loài bò sát, trườn mình nằm chắn ngay bờ biển Đông, trên thân biến thái từng mảng vô vàn sắc diện, từ đen sậm của than bùn¹ đến bazane² đỏ rực, nhạt dần đến xám trắng bạc màu... Tôi đã quen với việc chia tay bạn bè thân thiết chỉ sau vài năm quen nhau. Biết làm thế nào khi bố tôi làm việc trong ngành lâm nghiệp, mà lại làm về kỹ thuật. Bố cứ bị (không biết nên gọi là “bị” hay là “được” nhỉ?) thuyên chuyển từ rừng quốc gia này đến rừng quốc gia khác. Trí óc non nớt của tôi lúc đó chỉ biết rằng bố phải lần lượt đến những khu rừng mới để truy tìm các loài động, thực vật hoang dã gần bị tuyệt chủng và tìm cách bảo tồn chúng. Mỗi lần thay đổi nhiệm sở là cả nhà tôi lại chuyển chỗ ở theo bố. Lần này chúng tôi đến sống tại rừng quốc gia Cát Tiên. Trong lúc nghỉ giải lao vào những ngày đầu tiên dọn dẹp chỗ ở, mẹ tôi đã chỉ vào tấm bản đồ và giảng giải cho tôi biết bố vừa nhận công tác tại một khu rừng rộng tới 74.000 hectares, nằm trong địa phận của 4 tỉnh cao nguyên và miền Đông Nam bộ - Lâm Đồng, DakLak, Sông bé³, Đồng Nai.

Gia đình tôi được cấp tạm một biệt thự cũ kỹ, kiến trúc kiểu Tây phương, cách toà nhà của Ban điều

¹ Than bùn do lá cây rụng xuống tạo một tầng thảm mục có màu đen và chứa nhiều dưỡng chất cho cây trồng

² Loại đất có nguồn gốc từ núi lửa

³ Nay là tỉnh Bình Phước

hành “rừng cấm” khoảng 10 phút đi xe. Người dân quanh những vùng rừng quốc gia thường gọi như vậy về khu rừng mà Nhà Nước cấm không cho mang ra bất cứ một thứ gì liên quan đến nó, ngay cả một chiếc lá khô! Nghe vậy tôi tròn xoe mắt không tin nhưng cho rằng ít ra đó cũng là nguyên tắc. Bên cạnh ngôi nhà là một cánh rừng bao la. Bố tôi bảo trước đây Ban giám đốc rừng đã thực hiện một dự án vườn ương, nhằm bổ sung số đại mộc bị người ta cưa đốn lén lút trong rừng cấm. Thì ra cánh rừng dễ thương mà tôi được rong chơi thỏa thích là từ những cây còn dư sau mấy đợt trồng dặm cho khu rừng chính. Ngoại trừ Bằng Lăng, Sao, Dầu là những loài cây tôi đã biết từ những con đường râm mát trong thành phố, năm ấy tôi được hạnh ngộ với một loài cây đã đem đến cho tôi biết bao niềm hứng khởi vào những buổi bình minh rạng rỡ và hoàng hôn thắm thắm chiều muộn. Đó là cây Răm, lá nhỏ luôn xanh bóng và cành tán đều, đẹp. Khi mặt trời hân hoan thức dậy hay lúc uể oải đi vào giấc du miên thì đều rơi vào tán lá cây Răm những tia vô cùng huyền ảo.

Sau giờ học và thời gian dành cho bài vở, tôi tìm đến cánh rừng, lang thang dạo chơi một mình với biết bao suy tưởng về thế giới sinh động chung quanh. Thiên nhiên bao la, sung mãn, rừng rực sức sống... tất cả khiêm nhu cô đọng trong một cõi hoang liêu tịch mịch. Đối với một cậu bé như tôi, cánh rừng ngát hương ấy chính là thiên đường mộng ảo. Tôi tò mò thâm nhập vào tổ chức đời sống tinh vi của lũ kiến; làm một bộ sưu tập ấu trùng hóa bướm của bọn côn trùng cánh cứng và miệng nhai; rồi

lén lén rình mò tổ ấm của gia đình Giẻ nâu⁴...

Tôi đắc thắng với ý nghĩ là lần ra đi kế tiếp đây, tôi sẽ không phải chịu cảnh lưu luyến chia tay những người bạn vừa chớm thân quen, vì tôi đã tự đi tìm cho mình sự cô quạnh... Thế nhưng, vào một buổi chiều nọ, bước chân vô định đã đưa tôi đến với một tình bạn thương quý nhất trong đời.

Mùa Hè năm đó, bố tôi đồng ý cho tôi “thám hiểm” rừng Cát Tiên. Mỗi ngày, sau bữa điể tâm “giàu năng lượng”, tôi lên đường thật sớm. Dụng cụ của tôi chỉ gồm con dao đi rừng và lọ thuốc mỡ chống vắt. Lương thực thì có hai nắm cơm thật chắc tay, ăn với muối mè và một bidon nước trà loãng. Thường thì các nhân viên của Rừng⁵, gồm các chiến sĩ kiểm lâm và các kỹ sư, kỹ thuật viên, được những chiếc xe jeep chở dọc theo đường lộ chính. Tại mỗi *cửa rừng* bác tài tự động cho xe dừng lại, ai có công tác ở đâu thì sẽ xuống và đi bộ vào rừng. Thay vì đi nhờ xe, tôi lại thích đi bộ một mình. Chỉ có những dấu chân nhỏ bé cô độc của tôi in trên con đường bụi đỏ. Những con đường mòn vào rừng bề ngang vừa đủ một người đi. Hai bên là cả một thế giới rậm rịt chia tầng của đại, trung và tiểu mộc. Tôi hết sức ngạc nhiên với hình thái những cây đại mộc cao hàng chục mét tại đây, chúng không giống những loài trong các rừng quốc gia phía Bắc. Ai đã cho chúng những cái đế to tướng, với bốn hoặc năm chân soãi rộng vững chắc làm thành

⁴ Một loài chim rừng

⁵ Từ đây về sau, từ Rừng dùng để gọi Rừng Nam Cát Tiên trong truyện

những cạnh lớn? Chẳng may mà Thiên lôi có quá bộ qua đây và phạt ngang gốc cây bằng một chiếc búa bén ngọt, thì sẽ được một chiếc ghế đôn hình ngôi sao năm cánh mà ngồi! Nếu người lớn nào còn thích chơi trốn tìm thì cánh sao khổng lồ này phải chứa được cả mười vị nắp vào mà kẻ *bị* đứng bên kia vẫn không làm sao thấy được. Một số loài khác thì nổi hẳn cả rễ lên khỏi mặt đất, thành những cái kiềng ba chân giúp cho gốc và thân yên vị bên trên. Dường như chúng sợ một thế lực nào đó và tự tìm cách bảo vệ mình... Phải chăng đã từng có thời kỳ xuất hiện một loài bò sát ăn thịt người? À không, ăn... cây! Chưa hết! bàn tay nào đã khắc những hoa văn tuyệt mỹ lên những sợi dây bằng gỗ to tương vất vẻo từ cành tán cây này sang cành tán cây khác? Tôi lặng lẽ giữ những điều bí ẩn đó cho riêng mình, cố gắng không hỏi bố và nguyện trong lòng sẽ tự tìm hiểu.

Hôm đó là một buổi trưa cuối tuần, tôi khẽ khàng đi vào khu rừng vắng lặng. Thiên nhiên bỗng náo nhiệt trong cái thế giới mà con người tạm ngưng can thiệp. Chỉ trong vòng một buổi sáng mà đám dây chùm gởi màu tím bạc của tôi trên cây Gõ mật đã vươn một lóng dài tự lập, tôi dự biết là mấy chùm rễ tơ ngay đó sẽ có mặt đầy đủ vào rạng sáng hôm sau, sẵn sàng cho cuộc thoát ly trường thành mà tôi đã sắp xếp hẳn một gốc Vú sữa già để ốp chúng vào. Trống ngực tôi bỗng bật lên từng hồi inh ỏi, khi tôi chợt thấy bóng một chú gà đáng cao, bộ lông vẫn điểm những họa tiết gam màu cam vàng, nhưng cổ lại quàng một chiếc phụ lê màu đỏ gạch nổi bật. Tôi khẽ

khàng lùi lại, toan nấp vào một bụi tảo gai gần đấy, suýt chút nữa thì tôi đã bật lên tiếng kêu vì chạm phải một phụ nữ luống tuổi, đáng người mảnh mai, nhưng đặc biệt hơn cả là nét mặt người Âu Mỹ của bà. Bà ra hiệu cho tôi cố giữ im lặng. Bà đang quan sát chú gà bằng chiếc ống nhòm đeo trên cổ. Dường như chúng tôi đã sớm cảm thông và thân tình trong trạng huống chưa có cả một câu chào hỏi, vì đã cùng chia sẻ với nhau một công việc-theo dõi chú gà lảng du. Bà đưa ống nhòm cho tôi quan sát chú, trong lúc ghi chép vội vào một cuốn sổ chỉ bằng nửa bàn tay. Tôi dường đột ghé mắt vào trang giấy của bà, ngẩng lên thì chú gà đã biến hút vào rừng. Tôi tiếc hùi hụi. Lúc này chúng tôi mới làm quen với nhau:

_ Bà tên là Mi-sen Lo-ri-ê⁶. Bà xoa đầu tôi và tự giới thiệu với một giọng tiếng Việt thật sôi. Người ta thường gọi bà là Bác Sen.

_ Cháu tên là Nam An. Ba cháu là Phó giám đốc Rừng Cấm mới chuyển về. Tôi nói vội như sợ bà hiểu lầm mình là một thằng nhỏ lang thang từ đâu vào săn trộm thú rừng...

_ Bà có nghe nói về Ba cháu nhưng chưa gặp. Mấy năm trước bà là một kỹ thuật viên của Rừng, nay nghỉ việc đã ba năm. Tuần trước bà phát hiện được chú gà ban này, theo dõi được năm ngày rồi. Theo bà thì đây là loài Gà So cổ hung, có trong bốn mươi loài thuộc Sách Đỏ của Rừng. Không gì có thể diễn tả được niềm hứng khởi của tôi lúc bấy giờ. Tôi mơ mộng một ngày đẹp trời nào đó, tôi và bà Sen sẽ tìm ra ổ trứng của gia đình Gà So, rồi chúng tôi sẽ áp ra những chú gà cổ hung, triển khai

---

⁶ Michèle Laurier

chương trình bảo tồn tuyệt luân loài gà quý hiếm này.

Bà Sen dịu dàng rủ tôi về nhà bà chơi. Tuy vẫn nhớ bài học nằm lòng từ thời mẫu giáo là không được đi theo người lạ, nhưng vẻ mặt phúc hậu của bà đã chinh phục được tôi. Qua những câu chuyện kể của bà Sen, tôi biết bà là một nhà nghiên cứu động thực vật rừng nhiệt đới, làm việc ở Việt Nam từ thời Pháp thuộc. Khi người Pháp rút khỏi, bà xin được ở lại vì đã bén duyên với công việc trong những khu rừng nóng ẩm thật xa vời với quê hương bà. Bà Sen dẫn tôi về một căn nhà gạch xinh xắn nằm ven con suối lớn. Trong lúc tôi xem những cuốn tiêu bản gồm nhiều mẫu bươm khô, mẫu thực vật ép đẹp tuyệt vời và những chai lọ đựng xác côn trùng ngâm formol thì bà đã nhanh chóng quậy bột, đốt nóng khuôn và làm cho tôi những chiếc bánh kẹp thơm phức hương va-ni. Bà dạy tôi cuộn những

chiếc bánh kẹp lúc chúng còn mềm trong hơi nóng sẽ được những ống bánh quế giòn rụm mà khi ăn phải ngửa mặt lên trời như hút xì gà vậy.

Tuy đã thôi làm việc cho Rừng, bà Sen vẫn tiếp tục những nghiên cứu của riêng mình, có lẽ kiệt tác của thiên nhiên đã đem đến cho bà niềm say mê bất tận. Từ đó trở đi, tôi và bà cùng đi rừng với nhau mỗi ngày trong cái mùa Hè tuyệt diệu ấy. Bà đã cho tôi rất nhiều kiến thức về rừng nhiệt đới nóng ẩm. Những thắc mắc của tôi về hình thái các loài đại mộc tại đây đã được bà giúp tìm ra giải đáp. Khi khu rừng ngập trong nước, bọn chúng đã tìm ra giải pháp sinh tồn bằng cách nổi rễ lên cao, từ chuyên môn gọi là rễ chân nôm, hoặc biến thái thành hệ thống rễ vô cùng to khỏe, làm thành những "bạn vè" mà tôi đã tưởng tượng ra chiếc ghé đòn hình ngôi sao của bác Thiên lôi nóng tính. Tôi đã nhìn thấy tận mắt bằng chứng cuộc mưu sinh khó nhọc của những sinh vật từ nhỏ nhoi đến to lớn, cao cấp đến tầm thường, đã thấm đẫm bài học ý chí bà gởi vào trong những câu chuyện của đoàn cỏ cây tưởng như vô tri bất luận. Bà chỉ cho tôi những dây leo hóa gỗ khổng lồ họ Đậu mà thời gian vô tình khắc kỷ thành những hoa văn thiên niên tuyệt sắc. Đám chùm gởi màu tím bạc lạ lùng mà tôi tưởng là của quý riêng mình là một trong những loài *Hoya*⁷ ngự trị trùng trùng điệp điệp trong cái mong manh thân phận.

⁷ Hiện nay nhiều loài thuộc chi *Hoya* đã được thuần dưỡng thành nhiều loài dây bò trồng chậu treo trang trí sân vườn như Sơn môi, dây Nút áo, Hột dưa...

Thường thì chúng tôi kết thúc những buổi du khảo lý thú tại ngôi nhà xinh xắn của bà trong mùi vani thơm phức và tiếng nhai lạo xạo vui tai những chiếc bánh kẹo. Có lần tôi hỏi bà tại sao không còn nhận lương hợp đồng của Rừng nữa mà bà vẫn làm việc, một cách âm thầm. Nếu làm việc chỉ riêng những mục đích vật chất, chúng ta sẽ tự xây những ngục tù cho mình. Chúng ta khép mình trong cô đơn đó, với những đồng tiền, đồng bạc tàn lụi như tro than, chẳng thể nào mang lại chút sinh thú nào cho cuộc sống. Bà nói một điều nghiêm trang trong cái nháy mắt thoáng ánh trẻ trung tinh nghịch của thời lần lộn.

Một buổi sáng mưa dầm, cái rét mướt nhầy nhớp vẫn không cản được bước chân tôi và bà Sen. Tôi bị thôi thúc như có một kho báu nào đang chờ mình phía bên trong rừng. Và không ngờ một cửa quý đã rơi vào tay chúng tôi. Từ ngày đi rừng với bà, vì tuổi tác cao của bà, chúng tôi đã đi nhờ xe jeep của Ban điều hành để đến những cửa rừng cần đến. Trên con đường đất đỏ giờ đây đã vào mùa mưa cao điểm, những dấu chân cô độc của tôi đã được xóa sạch, như định mệnh đã ban tặng cho tôi một người bạn, người bạn vong niên, người đã đem lại cho tôi chất ngất thú vị về một cuộc sống muôn trạng. Trên đoạn đường rừng chật hẹp, qua màn mưa, tôi chỉ cho bà thấy một loài cây thấp chỉ bằng gang tay hoặc cao lắm là khoảng 45 cm, lá thuôn dài, mọc đối, thân nhỏ nhưng là thân gỗ hoàn toàn, rất cứng và hỏi bà tên cây, thuộc họ nào. Bà dừng lại quan sát rất lâu, theo trí nhớ của bà thì cây này chưa có trong danh lục thực vật của rừng

quốc gia Cát Tiên, mà cũng chưa được kể trong danh sách Cây cỏ Việt Nam. Chúng tôi vội vã từ biệt đoạn rừng sau khi ghi rõ địa điểm tìm thấy cây lạ và hăm hở đem "mẫu vật" đến thư viện bỏ túi mà chẳng xa lạ gì chính là ngôi nhà nhỏ bé của bà. Trong lúc bà xem lại các tạp chí khoa học nước ngoài là các nguyệt san, tam cá nguyệt san, tôi giúp bà kiểm lại các trang thuộc họ Cà phê, mà bà nghi ngờ là thân thuộc của loài cây lạ, trong pho sách Cây cỏ Việt Nam⁸ dày cộm. Công sức của chúng tôi đã được đền bù xứng đáng. Sau mấy giờ miệt mài, bà đã tìm được một báo cáo cách đó một năm, mô tả về cây *Hoffmania*, họ Cà phê, như một loài cây có tác dụng hấp phụ những ion độc phát ra từ máy vi tính. Năm đó cây *Hoffmania* được rừng quốc gia Cát Tiên ghi vào danh lục thực vật của Rừng, có lẽ đó là niềm vinh dự đầu tiên của tôi mà lại là niềm vinh dự cuối đời của bà Michèle Laurier⁹.

Tối hôm đó, tôi về nhà báo tin vui. Bố mẹ tôi cũng khắp khởi với "thành tựu" nhỏ nhoi của chúng tôi. Tôi được phép lưu lại đêm đó ở nhà bà Sen, chúng tôi đã mở một bữa tiệc ăn mừng. Bà đốt một đồng lửa ngoài vườn, không quên bỏ vào đó vài thanh trầm bóc từ những cây Gió bầu mà bà đã kích thích tạo những dòng nhựa thơm bằng hóa chất từ vài năm trước. Chúng tôi đã được hưởng chính cái mùi hương nhiệt

---

⁸ Sách Cây cỏ Việt Nam của giáo sư Phạm Hoàng Hộ

⁹ Tên nhân vật là hư cấu, nhưng kết quả khoa học này là có thật và tác giả là một trong những người phát hiện sự có mặt của cây *Hoffmania* tại vùng Rừng Cát Tiên (chú thích của BBTDS)

đôi thiêng liêng nhẹ nhàng phát giữa lòng một buổi liên hoan vui vẻ. Nhưng thật ra là có gì đâu, cây lá, sương đêm và những vì sao trên trời... nhưng trên thảm cỏ lá, ánh sáng mờ mờ kia, chúng tôi đã chia nhau không biết bao nhiêu báu vật vô hình.

Ôi! hương vị của những ngày mùa Hè tuyệt đẹp thì phong phú biết bao, cái lâng lâng của thành tựu khám phá, cái ngọt ngào từ những đáp trả ân cần của thiên nhiên vẫn là chưa đủ. Dường như cuộc diện nào của cõi sống muôn trùng cũng có mặt bên này và mặt bên ngược lại. Một ngày kia, chúng tôi phải đối mặt với phía bên kia của cuộc phiêu lưu, đó là rủi ro, tai nạn.

Hôm ấy, tôi và bà Sen quyết định vượt qua một vách đá dựng đứng bằng cách đi và bám trên những sợi dây rừng đã ăn rễ chắc vào trong thớ đá. Chẳng là vì mấy hôm trời mưa to, khu rừng có vẻ ẩm ướt hơn bao giờ hết. Những đoàn vắt hung hãn đang đói máu người làm chúng tôi chùn bước. Bà Sen nảy ra một ý là sẽ quay về bằng một con đường mòn rộng và thưa cây hơn con đường chúng tôi đã đi vào rừng, để tránh bọn vắt đói, bằng cách này chúng tôi phải vượt qua một vách đá dựng. Tôi hoàn toàn tin tưởng vào người bạn đồng hành mà quên rằng bà cụ dù còn khỏe và đã từng đi "dây tử thần" này hàng bao nhiêu lần, lại đang là chủ nhân một cỗ máy thân thể đã ít nhiều bớt đi độ chính xác của tính năng. Chúng tôi tháo bỏ hai đôi ủng cao su nặng nề thường đi trong mùa mưa để ngăn bụi và leo dây bằng những đôi tay đôi chân trần trụi. Đoạn đường cheo leo chỉ

khoảng chừng bảy, tám thước. Bà Sen đi trước và tôi theo sau. Dường như bà muốn chắc chắn cho tôi từng mỗi bước chân đi trên đoạn dây đã quá quen thuộc với bà. Người phụ nữ luống tuổi đầy can đảm, tự tin đã đẩy đi hết trong tôi nỗi hãi sợ tầm thường. Không ngờ cái khoảnh khắc ấy lại xảy đến! Khoảnh khắc mà chỉ còn lại sự chia lìa với tất cả những vốn liếng thân yêu nhất của cuộc sống.

Đến bây giờ tôi vẫn không thể nhớ rõ chuyện gì đã xảy ra, mắt tôi thì trông thấy thân hình mảnh mai của bà đột ngột rơi xuống, mà bộ não thì chưa kịp xử lý tìm nguyên nhân. Mãi mãi trở về sau tôi cũng chưa bao giờ hỏi bà là sợi dây rừng đã rão rệu hay đôi tay đôi chân của bà đã báo hiệu hồi cuối của sự chia lìa với những lạc thú rừng xanh muôn thuở. Tôi còn nhớ rõ tình cảnh của mình lúc bấy giờ. Bỏ qua thỏa thuận với bà, tôi đã nhìn xuống vực. Cái vực thăm lờm chờm hun hút đã làm gối tôi chùn xuống, mọi trung khu thần kinh trong người một cậu bé 12 tuổi là tôi hình như tê dại, nhũn xẹp. Thế là thân tôi rơi tự do, rồi tôi nhanh chóng cảm nhận một phiến đá lạnh dưới lưng. Tôi thấy mình phiêu bồng với những giấc mơ xưa cũ. Trong vô vàn ảo diệu, tôi gặp lại những thằng bạn tinh nghịch, chúng cất lên những trận cười khoái chí và giương náo vào cái tổ chim Giẻ nâu thân thiết của tôi, tôi muốn giơ tay ngăn chúng lại, miệng tôi cố la mà không thành tiếng... Không biết tôi đã ngủ trong bao lâu, người mà tôi nhìn thấy đầu tiên là mẹ. Không chờ tôi hỏi, mẹ đã khẽ khàng chỉ sang chiếc giường bên cạnh. Người bạn luống tuổi thân thiết của tôi nằm đó, đôi mắt khép

bình yên trên khuôn mặt nhợt. Tôi định ngồi dậy nhưng cánh tay trái của tôi đã bị cột chặt vào giường, phủ cái màu trắng tinh khiết mà đáng sợ. Thì ra tôi đã bị gãy tay. Tôi chỉ kịp nghe mẹ thông báo bà Sen bị gãy cột sống rồi lại thiếp vào những cơn mơ phiêu bồng. Cả hai chúng tôi đều tỉnh táo hẳn vào một buổi sáng mà lần đầu tiên tôi không ý thức được đó là ngày thứ mấy trong tuần. Khung cửa sổ bệnh viện ngát xanh cây lá có lẽ là món quà mừng ý nghĩa nhất mà chúng tôi nhận được. Cái hình hài của cõi sống hiện ra sau dặm đường trắc trở, những cây cối và hoa lá kia, những nụ cười tươi thắm yêu đời... Cái cuộc đời vừa được trao lại cho chúng tôi vào lúc sớm mai đây, bản tấu khúc của muôn vàn sự vật nhỏ nhoi đã cho chúng tôi một tặng vật vô song, bạc tiền không mua được. Như vậy là cả hai chúng tôi đều rơi xuống một thềm đá chỉ độ hai mét vuông. Sau khi bà Sen bị té xuống, nếu tôi còn đủ can đảm bước tới trên sợi dây rùng thêm mấy bước nữa rồi mới sợ hãi rơi xuống, thì có thể tôi đã bị vùi thân dưới vực thẳm kia rồi.

Hơn một tháng sau tay tôi lành hẳn. Bà Sen vẫn còn phải điều trị cột sống trên giường. Ban giám đốc Rừng đã xử sự rất tình nghĩa với người cựu nhân viên từng vào sinh ra tử với nghề nghiệp, bằng cách cử một nữ công nhân đến ở hẳn nhà bà để chăm sóc bà. Hai tháng sau, bà được bác sĩ cho ngồi dậy, đi đứng hạn chế. Những cơn đau nhẹ làm bà không cúi lưng xuống được nữa. Tôi cũng đã hết kỳ nghỉ hè, trở lại trường lớp. Tuy vậy, tôi vẫn đều đặn đến thăm bà Sen vào những ngày cuối

tuần. Bà vẫn nướng cho tôi những "điều xì gà" thơm ngát hương vani.

Thời gian lặng lẽ trôi qua. Niềm vui sống và sức khỏe của bà Sen giảm dần mà tôi không hề hay biết. Hình như những người thường gặp nhau ít nhận ra sự thay đổi của người đối diện. Điều khác biệt mà tôi nhận rõ ở bà Sen là bà luôn cảm thấy cô độc, từ ngày chia tay với những công việc đã gắn bó cuộc đời bà với khu rừng huyền diệu.

Một buổi trưa tôi đi học về, vừa bước vào nhà tôi đã nhận ra mấy cuốn tiêu bản mẫu vật quen thuộc đặt trên bàn. Bố nói với tôi bằng một giọng trầm khác thường:

— Con ạ! cô chăm sóc bà Michèle gọi cho con mấy quyển album mẫu vật này theo yêu cầu của bà...

Dường như bố nghẹn giọng nên mẹ đã tiếp lời cho bố:

— Bà Michèle vừa qua đời sáng nay... bố mẹ cũng rất thương tiếc bà. Bà cũng phải theo quy luật của Thượng đế... mẹ nghĩ, Người đã cho bà chấm dứt sớm tuổi già và bệnh tật. Bà sẽ ở một nơi cao và luôn nhìn thấy chúng ta.

Tôi nhìn về phía dòng suối lớn, nơi có ngôi nhà nhỏ bé đã cho tôi biết bao kỷ niệm với người bạn vong niên thân quý, hai dòng lệ tuôn trào trên má.

Tôi lặng lẽ đem mấy món kỷ vật của bà về phòng. Sau đó tôi lẻ bước chân về phía cánh rừng đầy kỷ niệm. Tôi lang thang trong rừng hàng giờ với đôi mắt nhòa lệ. Cảnh vật tất cả vẫn còn hồng tươi nơi đây. Nhưng dần dà ta chợt nhận ra cái tiếng cười trong trẻo của người kia không bao giờ ta được nghe trở lại nữa, ta chợt

thấy rằng khu rừng thân thương nọ sẽ muôn đời xa lạ với ta. Tới lúc bấy giờ nỗi đau mới trở dậy, niềm tang tóc mới thật sự khởi đầu.

Tôi đưa mắt ngắm nhìn cảnh vật chung quanh và nhận ra sau thời gian một năm quen biết với bà Michèle, tôi đã học hỏi từ bà rất nhiều kiến thức sâu rộng về các loài động, thực vật rừng nhiệt đới nóng ẩm. Bây giờ tôi có thể nhận biết nơi thích hợp cho các loài *Hoya* đông đúc lặng lẽ ẩn náu. Tôi có thể nghe được tiếng kêu của những chú Gà Sao cổ hung hay tôi có thể nhận ra được bọn ấu trùng của nhiều loài sâu đục thân...

Sau đó căn phòng của tôi đã ngập tràn kỷ vật của bà Michèle: những chiếc nắm hóa gỗ nhiều vân màu

nâu bóng; một chiếc sừng bà cây cục mua lại của bọn người đi săn trộm loài tê giác Java một sừng, mấy lọ mẫu vật bọ cánh cứng và vô số những mẫu vật quý giá khác mà đến bây giờ tôi vẫn còn lưu giữ.

Tôi sẽ chẳng bao giờ quên được những kỷ niệm về cuộc hội ngộ kỳ diệu nơi cánh rừng Cát Tiên. Thiên nhiên đã dạy cho tôi muôn vẻ của cuộc sống, mà trước đó tôi cứ ngỡ là chỉ có những điều hữu hình và sinh vật thì chẳng bao giờ là bất biến. Giờ đây tôi đã hiểu, đã biết rất rõ, cuộc sống bao gồm cả những điều vô hình mà vô cùng mạnh mẽ, bất biến với thời gian. Đó chính là tình bạn. Cho dù có khác biệt rất lớn về tuổi tác, dân tộc, nghề nghiệp... con người vẫn có thể xây dựng với nhau tình bạn vĩnh cửu.

Thu Phong
Tháng 6 năm 2007

